

Fiskeri

Innholdsfortegnelse

Fiskeri

Publisert 01.04.2019 av Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet

Fiskeri påvirker de marine økosystemene. Derfor reguleres fiskeriene strengt, slik at også kommende generasjoner kan spise fisk fra norske havområder.

En kystfisker kommer med dagens fangst. Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

TILSTAND

Fiskeri – en viktig næring for Norge

En lang kyst, store havområder og mange fjorder gir Norge gode forutsetninger for å høste rikelig fra havet. I århundrer har fiskeri vært en viktig del av inntektsgrunnlaget og kulturen langs kysten.

I løpet av de siste 20–30 årene har fiskeri utviklet seg til en viktig økonomisk sektor i Norge. Etter olje og gass, er sjømat (inklusive oppdrett) Norges nest største eksportnæring. En viktig årsak til denne suksessen, og en forutsetning for videre vekst, er at de marine naturressursene forvaltes bærekraftig og at rene og produktive havområder opprettholdes.

Historisk sett har høstingen fra norske havområder variert kraftig. De senere årene har antall fartøy og fiskere sunket. Mengde fangst per fisker har derimot økt. Ifølge foreløpige tall fra Fiskeridirektoratet leverte norske båter 2,5 millioner tonn fisk og skalldyr i 2018.

KONSEKVENSER

Fiskeri påvirker marine økosystemer

Fiskeri påvirker økosystemene. Først og fremst påvirkes bestandene det fiskes på.

- I **Barentshavet** fiskes store kvanta av arter som nordøstarktisk torsk, nordøstarktisk hyse, men også snabeluer, blåkveite og reker. Tilstanden og utviklingen er tilfredsstillende for de fleste kommersielle fiskebestandene, men loddebestanden varierer fra år til år og er mer uforutsigbar enn andre arter i Barentshavet. Det har derfor ikke vært kommersielt loddefiske de siste årene.
- I **Norskehavet** fiskes store kvanta av arter som norsk vårgytende sild og makrell, men også kolmule, nordøstarktisk sei, kveite, brosme og snabeluer. Tilstanden og utviklingen er tilfredsstillende for de fleste kommersielle fiskeartene, med noen unntak. Bestanden av norsk vårgytende sild er i nedgang, og er nå under fastsatt føre-var-nivå. Bestanden av snabeluer øker, mens bestanden av vanlig uer går ned og er på et historisk lavt nivå. Det er derfor ikke lov å fiske direkte på vanlig uer.
- I **Nordsjøen og Skagerrak** er torsk, sei, nordsjøsild, øyepål, tobis og reker blant de viktigste artene for det norske fisket. Tilstanden og utviklingen er tilfredsstillende for de fleste fiskeartene det fiskes på, men man har vært bekymret for nordsjøtorsken. Bestandsutviklingen er nå imidlertid positiv.

I dag forvaltes de norske bestandene etter et bærekraftig prinsipp og er i god forfatning. Det finnes likevel noen arter på rødlisten, for eksempel pigghå, som kan være overbeskattet. Det er dessverre stor usikkerhet om flere mindre viktige kommersielle arter, som pigghå og forvaltningen baserer seg ofte på "føre-var" prinsippet.

Et bærekraftig fiske må sikre at alle artene i næringskjeden – også sjøfugl og sjøpattedyr som lever av de artene det fiskes på – får tilgang til det de trenger av mat.

Bifangst

Det er ikke til å unngå at fiske- og fangstredskaper tar opp andre fiskearter sammen med dem det fiskes på. Også sjøpattedyr og sjøfugl kan bli tatt som bifangst. Gjennom påbud om selektive redskap, sorteringsrister og åpning og stenging av fiskefelt, forsøker man å redusere fangst av andre arter enn dem man fisker på mest mulig.

Tapte fiskeredskap

Tapte fiskeredskaper, særlig garn, kan fange fisk i mange år etter at redskapene har gått tapt (såkalt spøkelsesfiske). Også andre dyr enn dem redskapene var beregnet på kan bli påvirket. Dette gjelder for eksempel sel og sjøfugl. Fiskeriforvaltningen har tatt et ansvar for å redusere dette problemet, og hvert år utfører Fiskeridirektoratet opprensning av tapte fiskeredskap.

Påvirkning på havbunnen

Fiske med bunntrål påvirker havbunnen og organismer som oppholder seg der. Særlig kan fastsittende organismer som koraller, svamp og sjøfjær bli ødelagt og knust når trålen slepes langs bunnen. Både næringen og forvaltningen arbeider kontinuerlig for å redusere påvirkningen fra fiskeredskaper på havbunnen. Viktige tiltak er:

- å stenge områder for fiske med bunnslapte redskaper, som for eksempel områder med kjente korallforekomster
- å utvikle mer skånsomme tråredskap og redusere antall trålere og tråltimer

TILTAK

Internasjonale forhandlinger, overvåking, kvoter og tekniske forbedringer

Målsettingen for norsk fiskeriforvaltning er at fisket skal være bærekraftig. Det innebærer å sette rammer for å opprettholde fiskebestandene og økosystemenes naturlige dynamikk. Råd om forvaltning av fiskebestandene fra internasjonale og norske havforskere er den viktigste basisinformasjonen for dette arbeidet. Anbefalinger om størrelsen på fiskekvoter er sentrale i rådgivningen.

Internasjonalt samarbeid

Norge bestemmer ikke over de norske bestandene av villfisk alene. Mer enn 90 prosent av denne fisken forvaltes i samarbeid med andre nasjoner. Norske fiskere fisker også i internasjonalt farvann, eller på kvoter som vi forhandler til oss i andre lands farvann. Forvaltningen av de norske fiskeressursene må derfor ses både i et nasjonalt og et internasjonalt perspektiv.

Siden Norge deler nesten alle sine fiskebestander med andre land, fastsettes viktige rammebetingelser og tiltak i internasjonale forhandlinger. Russland og EU er våre viktigste samarbeidsparter.

Regionale fiskerikommisjoner spiller en viktig rolle for internasjonale havområder. I internasjonalt farvann i Nordøst-Atlanteren reguleres fisket av NEAFC (den nordøst-atlantiske fiskerikommisjonen). Andre slike kommisjoner er for eksempel NAFO (den nordvest-atlantiske fiskerikommisjonen) og CCAMLR (kommisjonen for bevaring av marine levende ressurser i Antarktis). Norge deltar i alle disse kommisjonene.

Kommisjonene arbeider blant annet for fordeling av ressursene basert på forhandlingsløsninger, forvaltning i internasjonalt farvann og mot såkalt UUU-fiske – ulovlig, urapportert og uregulert fiske.

Råd fra havforskere er viktige innspill til de internasjonale fiskeriforhandlingene.

Utviklingen av norsk fiskeriforvaltning

Norsk økonomisk sone ble opprettet i 1977. God fiskeriforvaltning krever samarbeid med andre land, men Norge har full råderett over fisk og andre naturressurser i norsk økonomisk sone.

En fortsatt bærekraftig forvaltning av fiskebestandene er den viktigste oppgaven i tiden framover. Å utvikle mer skånsomme fiskeredskap, blant annet for å ta vare på økosystemene på havbunnen og hindre uønsket bifangst, er en annen hovedutfordring.

Siden 1977 har økt kunnskap om marine naturressurser gjort den biologiske rådgivningen bedre og mange viktige tiltak har blitt innført:

- økning i maskevidde og minstemål for fisk
- stenging av områder med mye småfisk
- utkastforbud
- seleksjonsrister i trål
- opprensning av tapte fiskeredskap
- forvaltningsplaner for fiskebestandene
- høstingsregler
- hensyn til artsinteraksjoner, vern av koraller og andre bunnhabitater
- tilpassede bifangstregler og arbeid for å redusere omfanget av uønsket bifangst

Bærekraftig fiskeri

ä

Bærekraftig fiskeri betyr at fiskeriene forvaltes slik at fiskebestandens videre rekruttering og overlevelse sikres.